

საკეიირეველია, მაგ ამ პირტო ერთი არ
არის ეს შეცხევება: ერთი კიდევ მოხდა
ამისთან უცნაური ამბავი. აქეს თუ არა
ამას და მეზენცევის მოკვლის რამდე
კავშირი და ამ ორს საკეიირეველს საიდუ-
მლოებაა აქეს თუ არა კიდევ რაიმე შე-
თანხმებითი კავშირი ტრეპოვის დამზ-
რელთან ზასულიჩის ქალის ამბავთან?
არ ვიცით... ძალიარი ბევრნაირია.
არის შინაური შეტქმულობითი კავში-
რი, როცა რამდენიმე კაცი ან თითქმის

მთელი საზოგადოების წევრები, მისცე-
მენ პირს ერთმანეთს არიმ საქართველოს ასა-
სრულებლათ და მეტ ხან ერთი, ხან
მეორე, ხან მესამე გვარი შემთხვევები
თავს ამოყვაბენ. არის კიდევ სულ სხვა-
ნაირი კავშირი ერთს გვარს უცნაურს
მოვლინებას შორის: წარმოებითი კავ-
შირი, შემდეგობითი კავშირი. მაგალი-
თად, მოვა თუ არა გაზაფხული, საქართ-
ველოშიღაც ტყე შეიმოვება ფოთლით
და ჩინეთშიღაც, თუმცა საქართველოსა
და ჩინეთშეა ხუთი ათასი ვერსატია და
იქაურა-ქაური ტყეები ერთმანეთს პი-
რობას ვერ მისცემდენ ამა-და-ამ დროს
ფოთოლი და ყვავილები ერთად გამო-
ვიდოთ, ან იქაური და აქაური ბულ-
ბულები ერთმანეთს სიტყვას არ მისცემ-
დენ, რომ ვარდს ერთს დროს ვუმდე-
როთ. აյ შემდეგობითი კავშირი შე-
თქმულობისგან კი არ წარმოსდება,
არამედ ერთის საზოგადო მიზეზისაგან.
მოვიდა გაზაფხული და უოველგან ერთ-

მუნიციპის სედომა იყო; დაიწყეს ღრუ
შის ქნევა და საშინელი ხმით ძახილი:
„Abbasso il Municipio! abbasso!“ ... და სხ.

Ամ օրու մատ մոռավիրո Յոլուցուամ
Ճա ճապար տեռանա: “Մոյալնո, ցուեալու-
— Մոյակը հու պարագանա:” Ամ Տույզաքը
մատ ահացուարո պարագանա: Ար մոյակը յու;
մացրամ, հռուս յրումա լութելում Յոլու-
պոյլում Քայլու եղլու յրու մուտաց-
տացան, թա մուս, ցագուսահուս, ցացեարդա
սալուս ամենաս ու լուծաբունացան Յո-
լուցուս մերուտ; Մոյակը նախալ Քյ-
սուս-մուզուլս և ճաճուուլուց Քոշը
չունետ և Քոշը սու Տոլուտ. Ամ յամաւ
մոռավիրուց ցամունդ յրու Յոլուցուս
ացեն բուտացան և յայնու ճանձեա:

— სინკორი, უმორჩილესად გთხოვთ,
მაგ უპატიურ უშეცარს თავი დაანებოთ,
რაღანაც იგი უ-ოქვენოთაც, ჩვენის
მხრით სასტიკად დასჯილი იქნება უპატიურის
მიყენებისათვის!“ სთევა ეს, თანაც თავი მძიმედ მოიდრიკა და გამობრუნდა. ხალხს ეს სიტყვები შეეწონა,
დაჰკრატაში და შესძახა: „Viva Italia!
Viva la liberta!

ამის შემდეგ აჯანყებული საზოგადო-
ება გამოძრუნდა, გაიარა პატარა გზა და
მივიდა ქუჩა Medina-ზედ იმ სახლის წინ,
სადაც ჰსპეცოპრეზმა ასსესიონი უფ. რენ-
დინა. მოსამსახურებმა ამ სახლის აღა-
ყაფის კარებები მსწრაფლ მოხურეს და

ନୀରିର ନ୍ୟୁନତ୍ବୀ ମହାରାଜା; ମହେ ଶାମତାରି
ଲ୍ଲା ପ୍ରକ୍ରିୟାଙ୍କରିତ ଶ୍ରେଣୀରେବା ମନ୍ଦି-
ରୀ ମାତ୍ର ଅନ୍ଧରେଲ୍ଲେ ମିଳାଯୁଗରେତ ଶ୍ରେଣୀରେ-
ନ୍ଦ୍ରେଷ୍ଟାର ଉପରୁରୀ ମନ୍ଦରେନାହିଁ..

„პეტერბურლის უწყებაში“, აი, ჩა სწერია: დარწმუნებით შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ პრაპოტკინის სიკვდილი კერძო მტერობის საქმე არ არის, ამას აქვს რა-ლაც საზოგადო ხასიათი. მს არ არის შინაური უკმაყოფილების შედეგი ორს წახს უგდებულს კაცს შორის; დღეს პეტერბურლში გავრცელდა საიდუმლოთ დაბეჭდილი ფურცლები, რომელშიაც გამოცხადებულია ახლანდელს მდგომარეობაზე უკმაყოფლება. მს შემთხვევა ამტკიცებსო, რომ პრაპოტკინის სიკვდილი იმავე მ ზეზების ბრალია, რომლების გამო მდგრადი ხადესაში, ხარკოვში, ძიებში, პეტერბურლში და სხვაგან მოხდა არეულობა.

დღვანდელს ჩევნს გაზეთში დაბეჭდი-
ლია ძიევიდან მიღებული ტელეგრამმა,
რომელიც აცხადებს, რომ იქ მიუვნიათ
სადუმლო სტამბის მოწყობილობა,
საბეჭდავები და დერბების დასაკრელო-
ბეჭდები სხვა და სხვა მთავრობის დაწე-
სებულებითა, დოკუმენტები, რევოლ-
ცერები, ხ.ნჯლები დაუჭერიათ ხუთი ქა-
ლი, თერთმეტი კაცი, სამი კიდევ დაჭ-
რილა მძიმეთ. საქმე კიდევ იმითი უფ-
რო შძიმდება, რომ ამ პარაწა წრეს ხელი
გამოიულია და ეკარმებისათვის უსრო-
ლია.

8. წერეთელი

* * რადლენიმე ახალი ამბავი კილევ
ჩვენი მომავალის სამუდამო ტრუპპისა
შესახებ:

სცენის-მოყვარუებს გარდაუწყვეტიათ,
რომ ასე წარმოდგენებილამ შემოსავალი
იქნება, თვითონ უნდა გაიყონ როლებ-
ბისა და თამაშობის დაგვარად; ანტრეპ-
რიონერი არ იქნება; იქნება მხოლოდ
რეჟისორი, (თ დ. ბ. მრისთავი), რო-
მელსაც მინდობილი ექნება, პირ-და-პირ
თავის მოვალეობის გარდა, წესდებისა-
მებ, რ განაწილება მოთამაშეებში შემო-
სავალისა.

პირველი პიესა, რომელსაც უფ. არწ-
რუნის ახალს თეატრში წარმოადგენენ,
იქნება თ. ბ. მისითვის კომედია „გა-
რა“, რომელიც პირველად იყო პირობ-
ცოვის დროს ნათამაშევი.

* * ბათუმილაშ გვწერენ, ჩომ, რადგან
სამზღვარ გარეთის საქონელს მომეტე-
ბული ბატა დადგეს (ბათუმიდამ გატანის
დროს), აშის გამო უცხო ქეყნების სა-
კაჭრო ხომალდები ამ უკანასკნელ დროს
თითქმის სრულიად აღარ მოღიან ახლა
აქო და საქონელი აღარ მოაქვთო. ბა-
თუმელ ვაჭრებმა ახლა თვილისში დაი-

სა? ვინ იყვნენ მისი მოწინავენი? რა
დაუშავა მათ მუნიციპალიტეტი, ან პრეზიდენტი?
რას ერჩოდნენ სინდიკას, გრაფ ჯოუსსოსა,
ან ასესორს უფრ. რენდინას? ამ კითხვებზე
უძღვინ ვერ მომიღო ზედ-მიწვევ-
ნილი ჰასუხი, სინამ მეორე დღეს ეს
ამბავი გაზეთებში არ გამოცხადდა. სი
ერთი აქტური გაზეთი „Il pinciole“ რას
ამბობს ამ ორეულობაზე:

„ବାହୀରୁଙ୍ଗେବୁ, ୩୧ ଦାନ୍ତେଖିସ, ଏହିତ ନାହେ-
ଗାର-ବେଳ ମରମ୍ଭନ୍ତୁଲାଭ ହିନ୍ଦୁବନ୍ଦିକୁଣ୍ଡିଲା
ଶ୍ଵେତରୂପରୁ ବାଲାମିଳା ର୍ଯ୍ୟା ବାବତଥ୍ରେଲେ ଡାନ-
କ୍ରେ ମରମ୍ଭନ୍ତୁଲେ ଏ ଜ୍ୟୋତିର ଦାନ୍ତ୍ୟଭୁଲି
ଚିରଂଗ୍ରେ ବ.-ଖାଇକୁମରାମ ବାବାକଲ୍ପନାନିବ ଗୋ-
ର୍ଯ୍ୟାରେ ମରମ୍ଭନ୍ତୁଲେ ଓରଲ୍ଲାପାନ୍ତି; „ab-
basso il Municipio, abbasso il Sindaco,
abbasso! la Giunta!“ ମୁଁ ନାହେଗାର-ବେଳ,
ବିନାମ ଗୋପନୀଯା ଓରଲ୍ଲାପାନ୍ତି ଅନ୍ତରାଳ
କ୍ଷେତ୍ରରୁ ମରମ୍ଭନ୍ତୁଲାଭ ଦାନ୍ତ୍ରବିନ୍ଦିନିବ.

წელი სიარული და მანდელამ მოაქვთ საქონელი, რადგან რუსის საქონელს ბაჟი არ აძევსა.

* * ბორიძმ გვწერენ, რომ ამ თებერვლის 14-სი კუთხილა კრება იმ პირთა, რომელთაც განზრახეს საქალებო პროგიმნაზის ვახსნა ზორში და ამოურჩევით რამდენიმე პირი, რომლებიც იზრუნვენ როგორც ფულის მოკრებაზე ხსენებულ პროგიმნაზისათვის, აგრეთვე ამ ფულის ხეირიანად წოხშარებას და სასწავლებლის გამართვაზე. პრირესპონდენტი გვწერს, რომ ამოურჩევულ პირთა უნდა იშუამდევმლონ მთავრობასთან, რომ პროგიმნაზის ვახსნის უფლება მიეცეს ზორში და დაამტკიცოს ამ პროგიმნაზისათვის მზრუნველი საზოგადოების წესდება!

* * ჩვენ მივიღეთ გაზეთში დასაბეჭდათ შემდეგი შენიშვნა:

„ძავების“ 31 ნოემბრში დაბეჭდილია თვილისის სასულიერო სემინარიის პრავლენის თავსძჯლომარის აჩხიმანდრიტის უპრაზის და წევრების: ინსპექტორის ი. კუშინსკის, მასწავლებლის ი. გ. ბორტინსკის, დეკანზი პავლიევის და სემინარიის ექიმის ნ. სობოლსხიკოვისაგან შემოწმებული ეტრი შესახებ იმ შენიშვნისა, რომელიც ამას წინათ დაბუჭილი იყო გაზეთს „დროებაში“.

„ამ აქტში ზემოსხენებული პირები ამბობენ, რომ ვითომებ ამათ თვათონ შეამოწმეს ვ თებერვალს საჭირები, რომელიც ეძლევათ აქაურ მოსწავლეებს და იცვნეს კარგათ და მარებელად.

მართალია, ვ თებერვალს მამა რექ-

ტორი დილილგან შეულგა, რომ ამ დღეს რიგიანათ გაეკეთებათ საჭმელები, მერე თორმეტ სათზე დაიბარა ექიმი სობოლსხიკოვი და პრავლენის წევრები მასწავლებლი ი. ბორტინსკი და დეკანზი პავლიევი და აჩვენებს ამათ პური და ერთი უმჯობესი კრები ხორცი. რა გასკვირველი არის, რომ ასი კაცის კერძი ერთი რიგიანი გამოსარჩიონ და ისიც კიდევ მაშინ, როდესაც იმ განზრახეით მოამზადეს რექტორმა და ისპექტორმა იმ დღის სადილი, რომ მოსწონებოდათ ის ექიმს და წევრებს!

„ამა უფ. სობოლსხიკოვმა, პავლიევმა და ბორტინსკიმ იმისთან დროს ნახონ სემინარიის საჭირები, როდესაც რექტორმა და ისპექტორმა არ იციან იმათი მოსწოლა: მაშინ ისინი დარწმუნდებინ, რომ ხორციც, თევზიც, ზეთიც და კომბოსტოც დამპალი ეძლევა მაგირდებს. რას იტყვის უფ. სობოლსხიკოვი იმაზე, დეკემბერში რომ იმას თვალები აუმსეს ამ სემინარიის მოსწავლებმა დამპალი ზურგიერის ნაჭრებით, რომლის ჭამაც ყოვლად შეუძლებელი იყო და მოსწავლეები ამდენი ცული საჭმელისაგან მოთმინებიდგან გამოსული, თემუა რექტორიც ამ დღეს იქ იყო, ადგნენ მშიერები და გამოვიდენ ისე, რომ დამპალი ზურგიერისათვინ ხელიც არ უხლიათ! ნუ თუ უფ. პავლიევი და ბორტინსკი თავისის ერთხელ მობრძანებით სემინარიაში და საჭმლის ნახვით ამტკიცებენ, რომ აქ ყოველ დღეს კარგი საჭმელი ეძლევათ ამას და მოსწავლეებს? მის შემოწვევა ისე საოცარია, რომ ვერ შეიძლება წარმოვიდგინოთ როგორ მოუვიდათ თავში ეს ჰაზრი იმ პირთა, რომელთაც ჯიბისათვის ამ გვარად თავი გამოიჩინეს! რას იტყვის შევინარი ამ დემოკრატიული და სამართლებული გარდასახალი დასტურა და დაპტიკოროს ხალხი, რომელიც უკრათ გუშინ ამ დემოკრატებს, ამ ეამად პოლიციაშია. მთელ ჩვენი ქალაქის თვალის წინ ესე ურცხვად მოახდინეს. უწესობა ჩვენმა პატიოუან ჩინოვნიკებმა...“

„საჭმე იმაშია, რომ უფ. რენდინამ ადგილობრივ მთავრობას წარმოუდგინა განსახილავად და დასამტკიცებელად ის პროექტი, რომელიც ნათლად გვიხსნის და გვიმტკიცებს—თუ რაოდენი სარგებლობა ექნება ჩვენ ქალაქს, რომ შევაძიროთ ჩვენ ჩინოვნიკების რიცხვი.“

„მრთი გვითხარით, განა წესიერებაა იქ, სადაც ვინც უნდა უბრძანებდეს, ის ჰმონებს, და ვინც უნდა ემორჩილებოდეს—ის უბრძანებს? ჰარმოილებინეთ, რომ დღეს მთავრობამ მთელ პროგიმნიკების ჩინოვნიკებს მიანიჭოს ნებისმისათვე, რომ მათ, როცა ჰსურთ, თვისი პროტესტით და უფრო ამასი აჯანყებით დარღვეოთ ყოველივე სასარგებლო ჩვენ ერისათვის განზრახეა ნაციის წარმოდგინებელთა. რა დასკვნა ექნება ამ ნაირ მოქმედებას, ან რას შევემტებს?

საჭმელი ეძლევათ აქტურ ტექნიკულებულს იმ დღემდინ უ. ბორტინსკი და პავლიევი ერთხელაც არ უნახავთ პურის-საჭმელ ოთახში და სამზარეულოში შესული.

„ზემოხსენებულ აქტში ბოლოს გამოყენილია დასკვნა, რომ შეუძლებელი არის ის აზრით, რომ შაგირდი მოფურია მომკედარიყოს ცული საჭმლებისაგან. მაშინ ნეტავი რა მიზეზს აწერენ ისინი ამ მოსწავლის სიკვდილს? რა გაუფუჭებს კაცს ისე კუჭს, როგორც მოფურია კონდა, თუარა ცული საჭმელი? და მოფურია რომ კუჭის გაუფუჭებისა გამო შოკდა, ეს ხომ თვითონ უ. სობოლსხიკოვმა და მაჭავარიანმა დამტკიცებს.“

„უფ. სობოლსხიკოვმა იცის—რითი არიან უმეტესი ნაწილი აქაური მოსწავლების ავათ: კუჭის სისუსტით, თუ არა?“

მოსწავლი რედაქტორთან

უფ. რედაქტორო!

შორის ჩინოვნიკების გაზეთში შემდგომს ჩემს განცხადებას:

მე-31 ნოემბრში გაზეთისა „დროება“ იყო დაბეჭდილი შენიშვნა რომელიმე უცნობის კორრესპონდენტისა ზემო-ცეკვითადნ, რომელშია ლაპარაკობს ლიდ ავათმყოფობაზედ და სიკვდილზედ შორის უცხმში, ნამეტურ დაბა უკირილაში, სადაც ყოველ დღე კვდება ორ-ორი ყმაწევილით.

ვითარცა ადგილობრითი უცხმის ექიმი

ივას, რომ დავკარგამო ძალას და დავშორდებით იმ პრინციპებს, რომლებიც შესრულებულია წესიერება და ხალხის კეთილდღეობის წარმატება:

„მას შემდეგ რას გვეტყვიან გუშინ დელი დემოკრატები, რომელთაც მოახდინეს აჯანყება არა ნაციის ინტერესითავის, არამედ თვის საქაფარ ჯიბისათვის?! მს შემოწვევა ისე საოცარია, რომ ვერ შეიძლება წარმოვიდგინოთ როგორ მოუვიდათ თავში ეს ჰაზრი იმ პირთა, რომელთაც ჯიბისათვის ამ გვარად თავი გამოიჩინეს! რას იტყვის შევინარი ამ დემოკრატიული და სამართლებული გარდასახალი დასტურა და დაპტიკოროს ხალხი, რომელიც უკრათ გუშინ ამ დემოკრატებს, ამ ეამად პოლიციაშია. მთელ ჩვენი ქალაქის თვალის წინ ესე ურცხვად მოახდინეს. უწესობა ჩვენმა პატიოუან ჩინოვნიკებმა...“

„საჭმე იმაშია, რომ უფ. რენდინამ ადგილობრივ მთავრობას წარმოუდგინა განსახილავად და დასამტკიცებელად ის პროექტი, რომელიც ნათლად გვიხსნის და გვიმტკიცებს—თუ რაოდენი სარგებლობა ექნება ჩვენ ქალაქს, რომ შევაძიროთ ჩვენ ჩინოვნიკების რიცხვი.“

„ვის ექნება ისეთი გაქვავებული გული, რომ დაუფიქრებლებული დასტურა და დაპტიკოროს ხალხის, რომელიც უ-იმისოთაც ბეკებს ხარჯს იხდის, მაშინ როდესაც შეიძლება სხვა წყაროების დაწყვეტით შევაჩეროთ ქალაქის ხარჯი. მართალია, ჩინოვნიკების მომავალი მდგომარეობა ძლიერ დასაღილებელია, მაგრამ, ერთი გვითხარით—მოვალენი ვართ თუ არა ჩინოვნიკებისა შევაწუხოთ და შევაციროთ ხალხის ინტერესისათვის, თუ ხალხი დავხარით ჩინოვნიკების ჯიბის სასარგებლობის წინ ასტეხონ კიინა: „გადააუცნეთ პირველი და მეორეცაო?“

„მას შემდეგ რას გვეტყვიან გუშინ დემოკრატები, რომელთაც მოახდინეს აჯანყება არა ნაციის ინტერესითავის, არამედ თვის საქაფარ ჯიბისათვის?! მს შემოწვევა ისე საოცარია, რომ ვერ შეიძლება წარმოვიდგინოთ როგორ მოუვიდათ თავში ეს ჰაზრი იმ პირთა, რომელთაც ჯიბისათვის ამ გვარად თავი გამოიჩინეს! რას იტყვის შევინარი ამ დემოკრატიული და სამართლებული გარდასახალი დასტურა და დაპტიკოროს ხალხი, რომელიც უკრათ გუშინ ამ დემოკრატებს, ამ ეამად პოლიციაშია. მთელ ჩვენი ქალაქის თვალის წინ ესე ურცხვად მოახდინეს. უწესობა ჩვენმა პატიოუან ჩინოვნიკებმა...“

„ვის ექნება ისეთი გაქვავებული გული, რომ დაუფიქრებლებული დასტურა და დაპტიკოროს ხალხის, რომელიც უ-იმისოთაც ბეკებს ხარჯს იხდის, მაშინ როდესაც შეიძლება სხვა წყაროების დაწყვეტით შევაჩეროთ ქალაქის ხარჯი. მართალია, ჩინოვნიკების მომავალი მდგომარეობა ძლიერ დასაღილებელია, მაგრამ, ერთი გვითხარით—მოვალენი ვართ თუ არა ჩინოვნიკებისა შევაწუხოთ და შევაციროთ ხალხის ინტერესისათვის, თუ ხალხი დავხარით ჩინოვნიკების ჯიბის სასარგებლობის წინ ასტეხონ კიინა: „გადააუცნეთ პირველი და მეორეცაო?“

„მათ ახალი პროგრამა არ ექანიკათ და ჰსურბადათ გამოკეცხადებინათ მთავრობისათვის თავისი წინააღმდეგი წინადადება, ამ შემთხვევაში იმათ არეულობა კი არ უნდა მოეხდინოთ, არამედ როგორც რიგია—კანონიერი ქალაქის საბაზოდან შემთხვევაში გადააღმდეგება. მაგრამ რა ექნათ? საჭიროა თუ არა ამ პროგრამის ძალა—ჰსურბადის სისრულეში მოვყავან? დიალ-დლიირ საჭიროა. ზვანწავლებით—როგორც უნდა მოვიქცეოთ სხვა გვარად იმ შემთხვევაში, როდესაც (ეს ხომ მთელმა ციტატამ უწყის—რა მდგომარეობა—რეალიზაციაში ნაპოვნის შესაბამის და დაპტიკირების სასარგებლობაში), რომ ყოველი წევრი მოქმედებას, ან რას შევემტებს?

„იმდენი გვაქვს, რომ მომავალში ჩენი ჩინოვნიკები გასაწორებელ თავის ყოველებას და აღარ მოახდენობას!“

„ვ. 8.

